

TERSTOND
TER INFORMATIE 16.00

Aan

de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Directoraat-Generaal
Belastingdienst

Inlichtingen

[Redacted]
[Redacted]@

bcg.com
www.minfin.nl

Direct contact

[Redacted]

Datum
12 oktober 2020

Notitienummer
2020-0000199088

Auteur
[Redacted]

Van

Kopie aan

Bijlagen
2

notitie

Voorbereiding gesprek College Rechten van de Mens 13
en 14 oktober

Aanleiding

Op 16 juli jl. heeft de Autoriteit Persoonsgegevens (hierna AP) een rapport uitgebracht over de verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag. Naar aanleiding hiervan hebt u in uw kamerbrief van 17 juli jl. aangegeven in gesprek te willen gaan met partijen die inzicht kunnen bieden in ervaringen van gedupeerde ouders met dit onderwerp. Om deze reden heeft u op dinsdag 13 oktober van 16.30 tot 17.00 een gesprek met [Redacted] van BOinK. Op 14 oktober spreekt u van 14:30 tot 15:00 met [Redacted] de [Redacted] College voor de Rechten van de Mens en mogelijk ook [Redacted] Oordelen van het College. Deze notitie dient als voorbereiding voor deze gesprekken; bij beide gesprekken zijn [Redacted] en eventueel [Redacted] aanwezig.

NB: Inmiddels is ook overleg gepland op 13-10 met Meldpunt Discriminatie/Radar. Deze notitie dient ook ter voorbereiding daarop.

Beslispunt

Akkoord om ter voorbereiding de hieronder voorgestelde vragen en sub-vragen te delen met het College voor de Rechten van de Mens

NB. Ter voorbereiding van de gesprekken worden het rapport van de AP en de kabinetsreactie gedeeld met partijen.

Kern

AP-rapport

- De AP geeft aan dat BD/T 3 overtredingen heeft begaan: A) verwerken van nationaliteit; B) opnemen van de indicator "Nederlands – niet-Nederlands" in risicomodellen; en C) query's op nationaliteit bij fraudeonderzoek. De laatste twee worden aangemerkt als discriminatie. Er is geen sprake geweest van rassendiscriminatie of etnische profilering.
- Het rapport geeft helaas geen inzicht in welke ouders ook direct getroffen zijn (in de vorm van verscherpt toezicht bijvoorbeeld) door de discriminerende verwerkingen.

Doel van de gesprekken

- De bovengenoemde gesprekken hebben, naast het verkrijgen van meer inzicht in de effecten van de overtredingen op ouders, ook als doel om

advies te ontvangen over hoe Toeslagen en UHT het beste om kan gaan met de resultaten van het AP-onderzoek

- Voorstel is om beide gesprekken te voeren rondom twee kernvragen:
1) Welk effect hebben de bevindingen van het AP-rapport op ouders?
2) Hoe kunnen Toeslagen en UHT om gaan met de bevindingen van de AP?

Verdieping per gesprek

- In uw gesprek met BOinK kunt u de volgende verdiepingsvragen stellen
Ad 1)
 - Zijn er ouders naar BOinK gekomen met het gevoel dat zij gediscrimineerd zijn (zowel in het verleden als momenteel)?
Zijn er meer ouders naar BOinK gekomen sinds de publicatie van het rapport van de AP?
 - Hoe reageren ouders op de bevindingen van het AP-onderzoek?
 - Heerst er bij ouders het gevoel gediscrimineerd te zijn op (tweede) nationaliteit?
 - Wat zijn de effecten van discriminatie op het leven van ouders?
Ad 2)
 - Hoe kan een persoonlijk zaakbehandelaar het best reageren wanneer een ouder hem/haar vertelt het vermoeden te hebben gediscrimineerd te zijn?
 - Is het goed om het onderwerp discriminatie pro-actief met ouders te bespreken of dit alleen op initiatief van de ouder te doen?
 - Op welke manier zouden wij ouders die mogelijk gediscrimineerd zijn het beste kunnen bereiken, los van de hersteloperatie?
 - Zijn er formele of informele vertegenwoordigers van mensen met een migratie-achtergrond die gebruik hebben gemaakt van de kinderopvangtoeslag? Welke gesprekspartners heeft BOinK?
 - Welke actie zou eventueel passend kunnen zijn om tegemoet te komen aan ouders die het gevoel hebben te zijn gediscrimineerd?
- In uw gesprek met het College kunt u de volgende verdiepingsvragen stellen
Ad 1)
 - Hoe wordt het verwerken van en onderscheiden op tweede nationaliteit door een overheidsinstantie ervaren door burgers?
 - Bent u eerder voorbeelden tegengekomen op andere beleidsterreinen die hierop lijken?
 - Wat zijn mogelijke effecten van een dergelijke discriminatie op burgers?
 - Hebben burgers bij het College aangegeven gediscrimineerd te zijn geweest door de Belastingdienst of Toeslagen?
Ad 2)
 - Op welke wijze kunnen UHT en Toeslagen het best met burgers communiceren over dit rapport?
 - Op welke wijze zou de Belastingdienst/Toeslagen vertrouwen van burgers op dit gebied kunnen herwinnen?
- In de gesprekken kan additionele compensatie voor gediscrimineerde ouders ter sprake komen. Het uitgangspunt is dat additionele compensatie voor discriminatie in een query of risicoclassificatie erg lastig is. Bij de query's op nationaliteit is het namelijk niet of moeilijk te achterhalen of dit de aanleiding tot toezicht is geweest. Het aanbieden van een additionele compensatie i.h.k.v. risicoclassificatie zou dus leiden tot het compenseren van alle ouders/ burgers met een hoge risicoclassificatie en geen Nederlanderschap bezitten (die een vorm van toezicht hebben ervaren).

Toelichting

- De drie overtredingen die Toeslagen volgens de AP is begaan, zijn:

1. Het hebben van een dubbele nationaliteit werd tot 2014 opgenomen en verwerkt in de systemen van Toeslagen. Na 2014 werden deze data niet meer opgenomen, maar data die reeds bekend waren, zijn pas in 2019 verwijderd, waar in 2017 gezegd werd dat deze reeds verwijderd waren;
 2. 'Nederlanderschap/ niet-Nederlanderschap' werd als variabele opgenomen in het risico-classificatiemodel dat gebruikt werd voor risicoselectie. Dit algoritme schat in of er een mogelijk probleem bestaat bij een aanvraag voor toeslag. Wanneer een burger op deze variabele aangemerkt werd als 'niet-Nederlands', in combinatie met andere indicatoren, had deze burger een grotere kans om gecontroleerd te worden. De AP merkt deze overtreding aan als discriminerend. Deze variabele wordt sinds oktober 2018 niet meer gebruikt in het risico-classificatiemodel voor de kinderopvangtoeslag en is in april 2019 verwijderd;
 3. Nationaliteit werd gebruikt bij de bestrijding van misbruik van Kinderopvangtoeslag (georganiseerde fraude); de AP heeft twee casussen aangetroffen waarbij naar aanleiding van een fraudesignaal gegevens werden opgevraagd van alle aanvragers met een bepaalde nationaliteit. Bij onderzoek naar georganiseerd misbruik van toeslagen werd in de regel de (eventueel dubbele) nationaliteit van de betrokken aanvrager uitgevraagd. Ook deze overtreding is door de AP als discriminerend aangemerkt. In juni 2019 is door Toeslagen formeel besloten query's (zoekopdrachten) op basis van nationaliteit niet meer op te vragen.
- Toeslagen heeft, naast de bovengenoemde, een aantal maatregelen genomen om toekomstige overtredingen te voorkomen, namelijk:
 - Een aantal applicaties en verwerkingsprocessen zijn tot nader order stopgezet;
 - Een extern onderzoek wordt uitgevoerd;
 - De werkzaamheden van het CAF-team zijn gepauzeerd;
 - Medewerkers zijn verplicht om periodiek trainingen te volgen bij het Informatiebewustzijn Programma, welke zich bezighoudt met hoe medewerkers gegevens verantwoord kunnen gebruiken;
 - Er zal onderzocht worden hoe het nationaliteit Belastingdienst breed wordt gebruikt;
 - De onderwerpen 'diversiteit' en 'discriminatie' zullen worden meegenomen binnen het cultuurtraject.